

Komentaja Jussi Koskisen puhe Lake Worthissa

6.12.2018

Arvostettu/tetut sotiemme veteraanit, hyvä juhlaväki!

Kiitän kunniaista saada puhua teille tänään Suomen juhliessa sadatta ensimmäistä itsenäisyyspäiväänsä. On hienoa, että meitä yhdistävä tekijä Suomi on koonnut väen nyt tänne St. Andrewin rauhalliseen kirkkoon ja myös kaikkiin muihin juhlapäivämme arvokkaihin tilaisuuksiin.

Minun juureni ovat Pohjanmaalla, Vaasassa. Pohjanmaalta tulee myös kirjailija Antti Tuuri, jonka tuotannosta on tullut sytykettä tähän juhlapuheeseen. Hänen kynästään on lähtenyt aikanaan kieleemme kauneimmaksi äänestetty lause: hän oli mies, jota koneet tottelivat. Toistan sen, koska sen tyyliä ja kiteytyksessä on jotakin perisuomalaista: *hän oli mies, jota koneet tottelivat*. Arvelen, että teidän täällä olossanne on myös perisuomalaisuutta arvokkaassa muodossa, jonka te tunnette omaksenne. Perisuomalaisuus todellakin, sillä alkuperäisten siirtolaisten jälkeläisten vereen siirtyneet arvot eivät järkeilemällä synny. Olipas monimutkaisesti sanottu.

Tuuri on kirjoittanut useita teoksia amerikansiirtolaisista. Onpa hän kirjoittanut kirjan myös tiedonkeruumatkoista, joita hän teki saadakseen tarinat elämään omien kokemustensa kautta. Kirjan nimi on *Ameriikan raitilla* ja siinä vietetään aikaa myös Floridan suomalaisten siirtolaisten keskuudessa. Kirja muodostaa monitasoisen kokonaisuuden, jossa vyyhtyy yhteen monta asiaa. Alkuun on kirjan fiktiivisten henkilöiden takana olevat alkuperäisestä siirtolaisista, heidän elämänsä kertomus, jo legendaksi muodostunut. Seuraa kirjailijan vapaudella hahmottuvaa kudelmaa, historian tulkintaa tapahtumista, paremmin muistettua totuutta. Nämä ovat liuska kerrallaan siirtyneet paperille, kertojan omaan matkapäiväkirjaan. Minä kuvaan nyt saamani ymmärryksen pohjalta Suomea, itsenäisyyttä ja aina kun olen hoksannut liitoksen siirtolaisuuteen, siirtolaisuutta. Te puolestaan kuulette puhettani ja käsittelette syntyneet mielleyhtymät omassa ajatusmaailmassanne, jälleen uudella tasolla. Tarina elää, tulkintoja syntyy.

Otan tarkoituksella hieman etäisyyttä usealle upseerille kuuluvasta juhlapuhekutyymistä. Arvelenkin, että viime juhlavuonna on tykitetty kaikista vahvimmat analyysit Suomen itsenäisyyden taipaleesta. Sisällissodan traumat, heiveröinen reunavaltiohistoria, talvisodan ankarat taistelut, raskaista sotakorvauksista selviytyminen ja selviytyminen kylmän sodan voittajaksi. Yritän ottaa erilaista kulmaa käsittelyyn ja teen sen 28 vuoden mittaisen virkaurani kokemuksella ja ammentaen työtehtävänäni United States Central Commandin arjesta Tampassa. Kiinnitän käsittelyyn mausteita suomalaisuudesta ja tarkastelen myös päivänpolttavia aiheita. Yritän tehdä ripeän aloituksen maantieteestä ja siirtyä sitten mielenkiintoisempiin pointteihin. Ottakaa mahdollisimman mukava asento ja kuunnelkaa.

Suomi sijaitsee täältä katsottuna ison veden takana ja toisen mantereen reunalla: Atlantti erottaa Euroopan meistä täällä Pohjois-Amerikassa. Euroopan pohjoispuolella on jäistään hyvää vauhtia vapautuva arktinen alue ja sitä kautta avautuva meri- ja kauppareitti Kiinaan. Kauppalaivat ryskivät rännissä tuoden konttikaupalla tavaraa länteen. Väylämaksut perii itänaapurimme Venäjä, jonka kanssa yhteistä rajaa on miekalla siirretty vuoroin itään vuoroin länteen, vuosisatoja jatkuneen epätasapainoisen naapuruuden osana. Raja on vahvistettu viimeksi Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen solmitussa sopimuksessa, mutta – kirjailija Tervon viiltävää analyysiä siteeraten – naapurin valtionpäämieheen ei tee vaikutusta johonkin sopimuspaperiin kirjoitetun nimen näyttäminen. Suomen integroituminen länteen ja Euroopan Unioniin on valmis ja vain sotilaallisilta ulottuvuuksiltaan vajaa. Tällä tarkoitan liittosopimusta. Transatlanttinen suhteemme Yhdysvaltoihin ei ole koskaan ollut lämpimämpi.

Olen koulutukseltani meriupseeri ja sitä kautta vannoutunut meriyhteyksien turvaaja. Yhdysvaltain asevoimien maantieteellisten komentorakenteiden – kuten CENTCOM – tehtävissä lukee kaikilla kauppayhteyksien ja merten vapauden turvaaminen. Tämä on maailmankaupan kannalta erittäin tarpeellinen toimi. Kauppameriliikenne pitää kansantalouksien kassavirrat vauhdissa. Vapaa merenkäyttö on tällä hetkellä kuuma peruna (hot potato?) kahdessa paikassa: Etelä-Kiinan merellä ja Mustalla merellä. Jälkimmäinen on Euroopan Unionin kannalta ongelmallisempi: Ukrainan kuristaminen Asovan meren kapeikossa on räikeä kansainvälisten sopimusten rikkomus Venäjältä. Samankaltaisen tilanteen rakentuminen Itämerellä Tanskan salmien säännöstelyllä olisi mahdoton kuvio Venäjän kannalta. Ja kyllä siinä Suomikin olisi vaikeuksissa. Maamme vienti ja tuonti kulkevat valtaosin köleillä eli laivoilla. Ilman näitä maamme tulopohja koostuisi kansalaisten toisilleen tuottamista palveluista ja ”digitaaleista” – söisimme yksipuolisesti ja kurjuudessa eläisimme. En maalaile tätä skenaariota enempää. Päätän merellisen tarkastelun Tyynelle Valtamerelle, sen lounaisosaan Etelä-Kiinan merelle ja vielä tarkemmin Spratley-saarille. Ne ovat maapallon mittakaavassa miniatyyrisaaria, joilla on nyt isosti painoiaan suurempi merkitys. They are punching above their weight. Ne ovat suurvallan omavaltainen yrite laajentaa omaa aluettaan. Tässä mannerjalustalle rakennettujen keinosaarten luomassa uudessa tilanteessa on käynnissä suurstrategisen tason Great Power Competition. Matalikolle läjitettyjen maamassojen päälle pystytetyt kiinteät rakenteet antavat isännälle oikeuksia merialueeseen ja sen luonnonvaroihin. Näinköhän. Tulkinta oikeutuksesta ei ole riidaton. Yhdysvaltain valtataistelu Kiinan kanssa on kovin panoksin käynnissä. Merellä on ollut vaarallisia kohtaamisia, joiden kohdalla on myös ollut onnea mukana, ettei fyysistä törmäystä ole tapahtunut. On ollut päälliköillä adrenaliinia veressä, kun poliittisen tason pelikirja käskee asettamaan oman laivan riskipitoiseen tilanteeseen. Varmaa näiden tapahtumien jatkumolla on kuitenkin se, että USA:n ja Kiinan talouden keskinäisriippuvuuden takia merten vapaus ylläpidetään jollakin keinolla. Parempi laiha sopu kuin lihava riita.

Hyvät kuulijat!

Jokaisella itsenäisellä maalla on omat puolustusvoimat. Usein viitsinä heitetty kysymys montako divisioonaa Paavilla on? saa knoppivastauksena maininnan sveitsiläiskaartista. Voidaanpa sitä hyvin pitää erikoisjoukkonakin, kuten taisteluskeltajia, vihreitä baretteja, special boat servicen miehiä. Hänen pyhyydelläänkin siis on asevoima tukenanaan ja järjestyksen vakuutena. Suomi on tällä hetkellä Euroopan sotilaallinen suurvalta hyvin koulutetun ja suhteellisen hyvin varustetun reserviläisarmeijan ansiosta. Teimme kaukaa viisaan valinnan aikanaan, kun emme ajaneet alas asevelvollisuuteen perustuvaa järjestelmäämme. Meidät tunnustetaan laaja-alaiseksi turvallisuuden tuottajaksi ja luotettavaksi kumppaniksi. Pidämme tämän aseman ja jatkamme harjoittelua läntisen viiteryhmämme kanssa, kunnioittaen demokratiaa ja avoimuutta ulko- ja turvallisuuspoliittisen esittelyyn menevien asioiden käsittelyssä. Hyvänä tukena tässä on vapaa ja riippumaton lehdistö, joka nostaa lukijoiden tietoon mahdollisesti huonon poliittisen muistin omaavat henkilöt. Toki näiden suhdanteita ja tuulensuuntia nuuhkivien pyrkyrien puolustukseksi asian *voep kiäntee piälaelleen* ja todeta: vain tosi mies pystyy takinkääntöön.

Maanpuolustustahto on Suomessa hyvällä tolalla. Reserviläisarmeijaamme emme pysty kouluttamaan niin paljon kuin halukkuutta olisi. Käytännössä yli 35-vuotiaalle ei ole osoittaa paikkaa sodan ajan organisaatioissa. Tämä ei kuitenkaan estä tuleentuneempia taistelijoita osallistumasta maanpuolustuskoulutukseen ja olemasta valmis silloin, kun valtakunnan turvallisuus sitä vaatii. Niille, joille posti tuo kutsun, järjestämme parasta mahdollista koulutusta. Kertausharjoitukset hitsaavat joukot yhtenäisiksi ja kyvykkäiksi sotakoneen osiksi, joilla toki on myös miedomprien kriisien käsittelyyn osaamista.

Sotakoneemme tarvitsee tekniikkaa toimiakseen. Strategisina kärkihankkeina ovat neljän korvetin rakentaminen sekä elinjaksonsa päätä kohti kiitävien Hornet-hävittäjien korvaaminen. Meri- ja ilmavoimien jälkeen on taas maavoimien vuoro. Puolustusjärjestelmää kehitetään tasapainoisesti ja siten, ettei siinä ole suhteellisia heikkouksia. Harjoittelempa puolustusvoimien lakisäätteisiä tehtäviä varten myös kansainvälisessä joukossa: viimeisimpinä esimerkkeinä ovat NATO:n Trident Juncture yhteisoperaatioharjoitus Norjassa ja ilmapuolustusharjoitus Red Flag Alaskassa, osin kahdenvälisenä USAn kanssa.

Meillä oli menneellä viikolla Central Commandissa 54 liittouman maan yhteinen kansainvälinen ilta, jossa esiteltiin omaa kulttuuria. Iso lentokonehangaari täyttyi kutsuvieraista ja eri kielten äänimaailmasta. Ständimme vetonaulat olivat karjalanpiirakat munavoilla sekä salmarikossu. Mutustellessaan yleisöllä oli mahdollisuus tutustua tauluun, jossa lueteltiin hauskoja faktoja Suomesta ja suomalaisuudesta. Useampi pysähtyi lauseeseen, jossa todettiin että hiljaisuus on osa kommunikointia. Mitä tällä tarkoitetaan? Ei asia ole ihan helppo selvittää jenkille, jolle puheenpulputuksen katkeaminen on kiusallista. Suomalaiselle on luontaisempaa setviä asia valmiiksi ennen hökäisemistä ja toisella puolen antaa kaverille aikaa funteerata. Viime viikolla edesmenneen George Herbert Walker Bushin muisteluissa

kohtasin saman havainnon: *I am a quiet man – but I hear quiet men others don't.* Hän tuli loistavasti toimeen Mauno Koiviston kanssa ja sai tältä sparrausta venäläisten kanssa toimimiseen. Hyvinhän johtajien tapaaminen sitten menikin. En oikein osaa yhtyä arvioon, jonka mukaan Gorbatshovin vahtivuorolla alkanut Neuvostoliiton hajoaminen oli vuosisadan pahin geopoliittinen katastrofi.

Molempien presidentti Bushien aikakausi liittyy kiinteästi Irakin ja Afganistanin kriiseihin. Vanhempi Bush keskeytti diktaattori Saddamin valloitukset, mutta loi samalla pohjaa terrorismin kasvuille. Nuorempi Bush aloitti maailmanlaajuisen sodan terrorismia vastaan, sodan jota edelleen käymme. Sodan päättymisen edellytyksenä on yhteiskunnan kansalaisten sopiminen ja kaikkia suojaavan turvallisuusverkon rakentuminen. Irakissa ja Afganistanissa on käynnissä viimeistään arabikevään vauhdittama kulttuurinen murros, jossa ikävällä tavalla on tarvetta sotilaallisen voiman läsnäoloon. Demokratiaa ei kuitenkaan voi juurruttaa miekkalähetyksellä: alkuperäisen väestön on ajan kanssa itse löydettävä oikea tie rinnakkaineloon entisen kiistakumppanin kanssa. Mutta ihan heti olisi naisten asema ja lasten koulut käännettävä uuteen asentoon. Tasa-arvo ja sivistys rakentavat harmoniaa yhteiskuntaan, vaan pitkä on tie kuljettavaksi. Kulttuurin muuttaminen ei käy käden käänteessä, sormia napsauttamalla eikä poliittisen lähettilään juhlapuheilla. Paljon vettä virtaa Eufratissa ja Tigrisissä ennen kuin sovinto ja suvaitsevaisuus pääsevät voitolle. And local people must take ownership to the project.

Dear floridians!

Suomi voi olla tyytyväinen historiaansa ja kehitykseensä. Kansallinen identiteetti luotiin Ruotsin vallan alaisuudessa ja säilytettiin Venäjän sortotoimista huolimatta. Veritekoja tehtiin meilläkin emmekä niitä halua historiankirjoituksista poistaa. Piispa Henrikin ja Lallin kohtaaminen Köyliönjärven jäällä vuonna 1156 tai Bobrikovin ja Schaumannin kohtaaminen Senaatin portaikossa vuonna 1904 ovat kansamme perimän rakennusaineita. Itsenäistymisemme yhteydessä pääsi hetkeksi valloilleen hallitsematon terrori niin valkoisella kuin punaisella puolella. Muodollisia oikeudenkäyntejä ja henkilöiden omavaltaisia teloituksia nähtiin, ennen kuin hallinto sai itsensä järjestettyä ja järkiintymisen käynnistyi yhteisöissä. Kansallinen eheytyminen pääsi lopulliseen suuntaan ja hyvään vauhtiin, kun Lapuanliike pysähtyi kansakunnan isän eli presidentin radiopuheella. Suomalaiset ovat herrauskoista väkeä. Talvisodan alkaessa tapeltiin jo yhtenäisessä rintamassa, mutta kuten avauksessa totesin: ne kuulat on puolestani puhuttu vuosi sitten.

Siirtolaisia on lähtenyt Suomesta vuoden 1870 jälkeen sadoin tuhansin ulkomaille. Meillä on Yhdysvalloissa tänne tuotuna maine hyvänä ja työteliäänä kansana: kaivokset, sahat, farmit ja rakennustyömaat sekä näiden ympärille syntyneet ekosysteemit ovat toimineet suomalaisten perheiden leipäpuina. Tunnetaan meidät toki muustakin: Tuurin Taivaanraapijoissa kuvataan suomalaisten ja intiaanien pelottomuutta korkealla työskentelyyn. Raskaat työt vaativat raskaat huvit eikä tuliliemen maistelu ole vierasta kummallekaan heimolle. Taivaanraapijoiden päähenkilön dramaattinen työtapaturma, putoaminen rakennustelineeltä ja ammattiliiton juristin neuvottelema korvaus saavat hänet palaamaan Suomeen.

Tänne Floridaan on myös jääty ja pesiytyneenä vahva suomalaisyhteisö: tietojeni mukaan teitä on kolmisenkymmentätuhatta. Syytä ei tarvitse ihmetellä: vireä talous, sosiaalinen elämäntapa ja ehkä tukalia kesäkuukausia lukuun ottamatta miellyttävä ilmasto luovat edellytyksiä hyvälle elämälle. Siteet Suomeen on säilytetty henkilön valitsemalla tai olosuhteiden sanelemalla tavalla. Yhteisen asian vuoksi juhlimme täällä.

Siirtolaisuudesta käydään tällä hetkellä keskustelua Suomessa. Mielipiteenvapaus mahdollistaa mielenilmaukset jos jonkinlaiset, puolesta tai vastaan. Puhe on nyt sisäänpäin virtauksesta ja laskennallisesta tarpeesta saada maahamme työtätekeviä käsiä. Huoltosuhteemme trendi on alavireinen: kuka maksaa lähitulevaisuudessa veroja hyvinvointiyhteiskunnan kasvavien kustannusten kattamiseksi? Kuka tekee duunit, joista maksetaan vähemmän kuin mitä sossun luukulta saa kikkailtua? Tapahtuuko poliittinen, ammattiliittopoliittinen ja sosiaalipoliittinen herääminen vai hoitavatko robotit potin? Vakavia kysymyksiä, joihin olisi hyvä saada vastaus rakennettua yhteispelillä. Vastaus mielellään, ennen kuin tilanne on päällä. Historiamme tunnistaa siirtolaisuuteen liittyvän menestystarinan: asutimme sotien jälkeen noin 400 000 menetetyn Karjalan evakkoa. Toinen tarina puolestaan on kesken: naapurimme Ruotsi on ottanut vastaan yli miljoona siirtolaista, joiden integroituminen pohjoismaiseen elämäntapaan on vaihtelevalla tasolla. Meillä ollaan tekemisissä mittaluokkaa kohtuullisemman ihmismäärän kanssa. Pahoja lieveilmiöitä roiskahtelee vastaan uutisoinnissa, maan hiljaisten oleminen ei niinkään nouse tietoisuuteen. Historiankirjoitus tekee aikanaan lopullisen arvion, mutta sävyjä siirtolaisuudessa riittää. Tämäkin maa elätti aikansa rinnakkain englantilaiset, ranskalaiset ja espanjalaiset tulokkaat sekä alkuperäiskansan intiaanit. Sopu syntyi vasta kun Yhdysvallat syntyi.

Euroopan ja Aasian välinen rajalinja kulkee Turkissa. Turkki pidättelee siirtolais- tai pakolaisaaltoa, joka olisi vyörymässä kohti länsimaisen elämäntavan maita. Leireillä sinnittelee valtava määrä ihmisiä, joilla on oma polku, päämäärä ja kohtalo. Joukossa on perheitä, koulutettuja, onnenonkijoita, kaltoinkohdeltuja, kansan koko kirjo. *All walks of life*. Joukossa on myös paatuneita rikollisia, radikalisoituneita terroristeja ja laitapuolen kulkijoita. Ongelma on mittasuhteiltaan järkyttävä. Sen paikallisten juurisyyden hoitamiseksi tuetaan Irakin, Afganistanin ja Syyrian valtioiden hallintoa. Sotilaallinen läsnäolo on ikävä kyllä tarpeellinen näissä maissa.

Maita on vuodesta 2014 alkaen ravistellut terroristijärjestö Daesh, joka tunnetaan länsimaissa paremmin nimellä ISIS – Islamilainen valtio Irakissa ja Syyriassa. Järjestön toimintamalli saa muinaiset Jesuiitat vaikuttamaan kuoropojilta, niin raakasti he omaa valta-asemaansa rakentavat ja pönkittävät. Järjestö valloitti muutamassa kuukaudessa laajahkon maa-alueen, jonka se julisti kalifaatiksi. Kalifaatti on oikeauskoisten valtakunta, jota tämän suuntauksen opin mukaisesti asettuu johtamaan kansan valitsema kalifi. Tuon kalifaatin kukistamiseksi on käyty kolme vuotta sotaa, joka nyt on aktiivisten taistelujen osalta päättymässä. Huolta on pidettävä siitä, ettei järjestön raunioille nouse uusi terroristijoukkio. Urheilutermein havainnollistettuna: jos sellainen porukka ryhmittyy lähtötelineisiin, niin äkkiä piuha

irti lähettäjän pistoolista. Tai jopa paremmin: lukitaan pukuhuoneen ovi jo ennen alkuverryttelyä. Ennakoiva toiminta on tehokasta ja ehdottomasti oikea tapa hoitaa ongelmaa. Tämä konkretisoituu esimerkiksi Mosulin, Pohjois-Irakin muslimiperinteiden tyyssijan, kovassa kohtalossa. Neljässä päivässä menetetyin kaupungin takaisinvaltaaminen vaati vuoden kovan taistelun ja jälleenrakentamiseen menee sukupolvi. Terroristit tuhosivat miehityksensä aikana ainutlaatuisia museoesineitä, mitä asiaa ei tekemättömäksi saa.

Tasapuolisuuden vuoksi olisi käsiteltävä myös Afganistania, tuota imperiumien hautausmaata. En lähde sinne kauniiden vuoristomaisemien keskelle, mutta niputan Central Commandin haasteet ja ratkaisut toteamalla, että Keski-Idän hienojen kulttuurien on saatava jatkumo. Maiden on toteutettava uskonpuhdistuksensa, rakennettava toimivat yhteiskunnat ja yhteisöllisyys, eheydyttävä veritekojen muistojen keskellä. Suomi on mukana tukemassa maiden virallisten rakenteiden pystyttämistä. On vaan huokaisten tunnustettava, ettei noilla leveysasteilla maan isän radiopuheella ole samanlaista pysäyttävää voimaa kuin Suomessa.

Palataan Keski-Idästä takaisin kohti länttä ja hypätään junan kyytiin, annetaan Bospor Expressin kuljettaa kuten puheeni innoittajaa Anttia. Bagdadin ja Berliinin yhdistävä rautatie ideoitiin, kun Saksa toimi Euroopan veturina ja edisti omaa asiaansa koptaten Turkin suunnitelmiinsa. Vuosi oli 1910 ja voisi olla jokin muukin, niin paljon historia toistaa itseään. Rataprojekti valmistui vasta 1940, mutta ei sillä ole ollut sille kaavailtua yhdistävää merkitystä. Imperialismi oli silloisessa muodossaan jo kuollut ja kuopattu. Turismille Orient Express tulee aikanaan olemaan hitti, kunhan maiden turvallisuus paranee ja idän loistavat nähtävyydet avautuvat uusille silmille.

Parhaat Suomen ystävät!

Yritin miettiä keinoa, jolla jatkaisin kiskoilla, siirtäisin tarinan Amerikan mantereelle. En siihen pystynyt joten vasta seuraavalla kerralla kerron teille Floridan rautatieyhtiöistä, joiden rahtijunat siirsivät Tampaan siirtyneiden kuubalaisten sikarimestarien tuotteet itärannikon herrojen salonkeihin tupruteltaviksi. Sirkustirehtööri Ringling tupruttelee salonkivaunussa, kun maailman suurimman shown 56 vaunun sirkusjuna matkaa talvitukikohdastaan Sarasotasta tuottamaan elämyksiä, naurua ja iloa kaikille Amerikan ihmisille. Sirkusjuna pysähtyy Coloradon Durangoon, jonne perheet menevät katsomaan norsuja, klovneja ja akrobaatin ällistyttäviä voltteja hevoselta toiselle. Yleisön joukossa istuu myös Telluriden suomalaisten mainarien perheitä. He ovat kuin kotonaan Yhdysvalloissa, kansojen sulatusuunissa.

Minäkin tunsin oloni kotoisaksi saapuessani tänne vieraaksenne, arvoisat suomalaiset ja suomenmieliset. Asetuimme perheeni kanssa Pikku-Vaasaan ja vietimme rauhallisen koti-illan. Tiesin tapaavani uusia tuttavuuksia, mutta tiesin myös teidän olevan samalla aaltopituudella. Sadan jälkeen on sadan yhden vuoro ja Suomen itsenäisyys saa luvun lisää tarinaansa. Te olette täällä kertomusta tekemässä ja juhlimassa. Kiitos kun saan jakaa sen kansanne.

Tulin tänne Tampasta asuttuani siellä neljä hirmuvauhtia kulunutta kuukautta. Hyvä ystäväni, kurssiveljeni ja taisteluparini Lontoossa asumani vuoden ajalta tapasi sanoa työkiemuroiden keskellä, kesälomakauden ollessa vielä kaukana: nyt tarttis päästä jonnekin, missä on palmuja. Nyt tiedän, mitä hän tarkoitti. Florida on ihmisen paikka ja tällä väellä on ilo toivottaa Suomelle hyvä sadattaensimmäistä itsenäisyyspäivää!